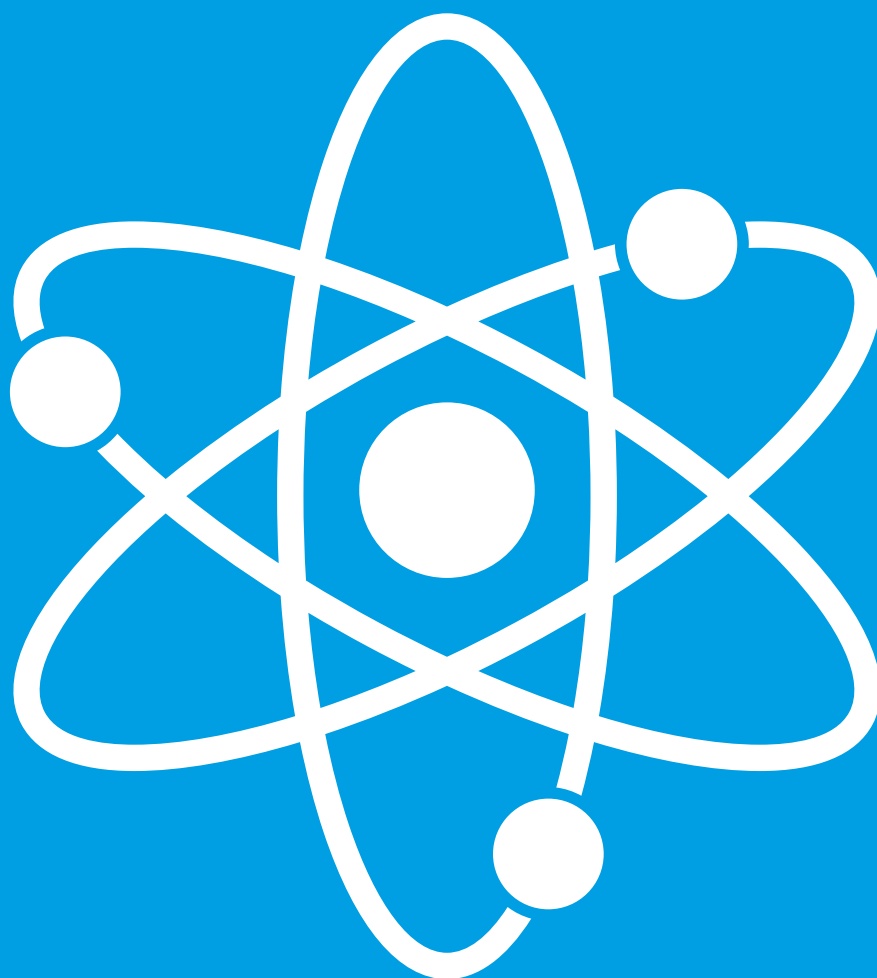

Rijksoverheid

Nationaal Crisisplan

Stralingsincidenten

Nationaal Crisisplan

Stralingsincidenten

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ministerie van Economische Zaken

Inhoud

1. Inleiding	5
2. Stralingsincidenten en objecten	7
2.1 Stralingsincidenten	7
2.2 Categorie A-objecten	8
2.3 Categorie B-objecten	9
3. Verantwoordelijkheden	10
3.1 Vergunninghouder	10
3.2 Minister(s)	11
3.3 Burgemeester/voorzitter van de veiligheidsregio	12
3.4 National Competent Authority	12
4. Crisisstructuur	13
5. Crisisfasen	15
5.1 Alarmeringsfase	15
5.2 Responsfase	17
5.3 Nafase	18
6. Risico- en crisiscommunicatie	19
6.1 Risicocommunicatie	19
6.2 Crisiscommunicatie	20
7. Kwaliteitsborging	22
7.1 Beheer van het plan	22
7.2 Opleiden, trainen en oefenen	22
Bijlagen	24
A. Deelplannen NCS	24
B. Afkortingen	25
C. Dreigingscategorieën IAEA	26
D. Ongevalseclassificatie IAEA	27
E. International Nuclear and Radiological Event Scale	28

1. Inleiding

Het Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten (NCS) vervangt het Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding (NPK) uit 1989¹ en geeft invulling aan het Instellingsbesluit Ministeriële Commissie Crisisbeheersing 2013 en het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.² Het plan is een uitwerking van vigerende wet- en regelgeving zowel nationaal (zoals de Kernenergiewet (in het bijzonder art. 40), de Wet Veiligheidsregio's en Politiewet 2012) als internationaal (bijvoorbeeld richtlijnen van de Europese Unie en conventies van het internationaal atoomagentschap (International Atomic Energy Agency, de IAEA).

Het doel van het NCS is om op hoofdlijnen de uitgangspunten uiteen te zetten ten aanzien van de beheersing van stralingsincidenten.

Onder stralingsincidenten worden alle situaties verstaan waarin ongewenst straling en/of radioactief materiaal vrij komt of vrij dreigt te komen met een verhoogd risico voor mens en milieu. Het gaat om zowel grootschalige crises als relatief kleinschaliger incidenten. Stralingsincidenten hebben bijvoorbeeld betrekking op locaties of transportroutes waar uraniumerts, splijststoffen en radioactieve stoffen worden gewonnen, gemaakt, gebruikt, opgeslagen of getransporteerd. Dit kan variëren van (dreigende) incidenten in nucleaire installaties tot incidenten met radioactief materiaal. Ook als het gaat om incidenten door moedwillig handelen geldt dit plan ten aanzien van de beheersing van het (mogelijke) stralingsincident en de gevolgen hiervan. Tegelijkertijd spelen dan andere verantwoordelijkheden (bijvoorbeeld voor de Minister van Veiligheid Justitie).

De complexiteit van stralingsincidenten en de mogelijke verstrekkende gevolgen van een stralingsincident maken (gecoördineerde) crisisbeheersing noodzakelijk. Dit plan is dan ook bedoeld voor alle organisaties die daarin een bepaalde functie hebben – in het bijzonder ministeries, veiligheidsregio's en vergunninghouders.

Met het oog op de (gecoördineerde) crisisbeheersing bij stralingsincidenten gaat dit plan in op de verantwoordelijkheden ten aanzien van de (voorbereiding op) stralingsincidenten, de (specifieke) crisisstructuur, de verschillende responsfasen en de afspraken over risico- en crisiscommunicatie.

In 2014 is besloten tot de vorming van de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS). De nieuwe autoriteit gaat zich bezighouden met de ontwikkeling van wet- en regelgeving, veiligheidseisen, vergunningverlening, toezicht en voorlichting. De ANVS wordt medeverantwoordelijk voor de voorbereiding op mogelijke incidenten waar straling zou kunnen vrijkomen. Omdat de ANVS op het moment dat dit plan is vastgesteld nog niet was opgericht, is daarmee in dit plan geen rekening gehouden.

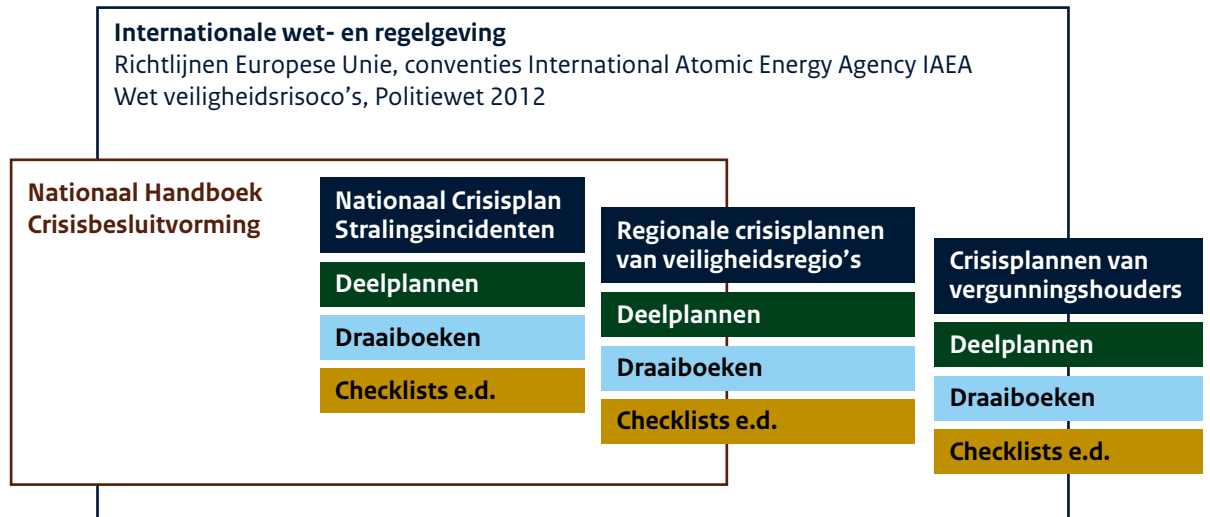
Het NCS bevat géén gedetailleerde uitwerking van scenario's, interventieniveaus, evaluatiesystematiek enzovoorts. Deze onderwerpen worden beschreven in separate deelplannen (met de daarbij horende draaiboeken en concrete uitwerkingen zoals checklists, contactgegevens enzovoorts).³ Het is van belang dat de plannen, uitwerkingen en draaiboeken van Rijk, veiligheidsregio's en vergunningverleners naadloos op elkaar aansluiten.

¹ Kamerstukken II, 1988-1989, 21 015, nr. 3.

² Stcrt 2013, nr. 11207 en Kamerstukken II, 2012-2013, 29 668, nr. 37.

³ Zie bijlage A voor een overzicht van onderwerpen die nadere uitwerking behoeven.

De samenhang tussen het NCS en nationale en internationale wet- en regelgeving, het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming, het regionale crisisplan en specifieke rampbestrijdingsplannen nucleaire installaties van de veiligheidsregio's en het crisisplan van de vergunninghouders, is weergegeven in onderstaand schema.

2. Stralingsincidenten en objecten

2.1 Stralingsincidenten

Onder stralingsincidenten worden alle situaties verstaan waarin ongewenst straling en/of radioactief materiaal vrij komt of dreigt vrij te komen met een verhoogd risico voor mens en milieu. Stralingsincidenten hebben bijvoorbeeld betrekking op locaties of transportroutes waar uraniumerts, splijtstoffen en radioactieve stoffen worden gewonnen, gemaakt, gebruikt, opgeslagen of getransporteerd. Dit kan variëren van (dreigende) incidenten in nucleaire installaties tot ongelukken met radioactief materiaal. Een stralingsincident hoeft dus niet locatie-gebonden te zijn. In feite kan het overal voorkomen (bij bedrijven/ inrichtingen (bijvoorbeeld laboratoria of ziekenhuizen) of tijdens een transport).

Een stralingsincident kan leiden tot materiële en immateriële schade, op zowel korte als lange termijn. De schadelijke effecten kunnen optreden in de directe omgeving van de stralingsbron maar, afhankelijk van de verspreiding van radioactieve stoffen, ook verder weg.

De complexiteit van stralingsincidenten en de mogelijke verstrekkende gevolgen van een stralingsincident maken (gecoördineerde) crisisbeheersing noodzakelijk. In de wet wordt een stralingsincident als volgt omschreven.

Kernenergiewet, artikel 38b, Ongeval: Gebeurtenis als gevolg waarvan straling vrijkomt of dreigt vrij te komen die tot een verhoogd risico leidt of kan leiden voor mens of milieu, of die ter voorkoming of vermindering van een verhoogd stralingsrisico voor mens of milieu een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines vergt.

Bij de (gecoördineerde) beheersing van (dreigende) stralingsincidenten worden maatregelen ingezet. In de wettekst wordt gesproken over ‘interventies’, de bijbehorende wettekst is als volgt:

Kernenergiewet, artikel 38e, Interventie: Een verrichting, bestaande uit het treffen van maatregelen bij stralingsbronnen, stralingsroutes en mensen, dieren, planten en goederen, ter voorkoming of vermindering van de blootstelling aan ioniserende straling van mensen, dieren, planten en goederen ten gevolge van een radiologische noodsituatie, of een langdurige blootstelling ten gevolge van een radiologische noodsituatie of een handeling of werkzaamheid met splijtstoffen, radioactieve stoffen of toestellen die in het verleden heeft plaatsgevonden.

Bij maatregelen wordt onderscheid gemaakt tussen directe maatregelen (gericht op reductie van directe blootstelling aan straling, door bijvoorbeeld een radioactieve wolk) en indirecte maatregelen (gericht op reductie van niet-directe blootstelling, door bijvoorbeeld het eten van besmet voedsel).

In het geval de oorzaak van een stralingsincident moedwillig handelen is, zullen naast *safety* aspecten (beheersing stralingsincident) ook *security* aspecten (terrorismebestrijding) spelen. Indien sprake is van een (dreigende) crisis waarbij de nationale veiligheid in het geding is, wordt conform het Instellingsbesluit Ministeriële Commissie Crisisbeheersing 2013 en het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming de algemene crisisstructuur geactiveerd via het Nationaal Crisis Centrum. In dat geval vindt besluitvorming plaats in de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing. Die commissie wordt voorgezeten door de Minister van Veiligheid en Justitie, tenzij de minister-president beslist dat hij voorziet. De regionale overheid blijft verantwoordelijk voor de eigen operationele voorbereiding in de betreffende regio. In geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter kan de Minister van Veiligheid en Justitie als coördinerend minister voor terrorismebestrijding gebruik maken van zijn doorzettingsmacht.⁴

⁴ Besluit houdende tijdelijke herinrichting van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662), op 21 december 2005 in werking getreden.

In dit plan wordt niet nader ingegaan op de aanpak van het moedwillig handelen. Stralingsincidenten kunnen betrekking hebben op categorie A- of B-objecten, een onderscheid dat in de Kernenergiewet wordt gemaakt.⁵ De onderverdeling in A- en B-objecten is overigens geen internationale standaard.⁶

2.2 Categorie A-objecten

Een stralingsincident bij een categorie A-object kan regio-overstijgende gevolgen hebben. Dat wil niet per se zeggen dat de radiologische aspecten regio-overstijgend zijn, maar de maatschappelijke gevolgen kunnen dat wel zijn. Een stralingsincident bij een categorie A-object heeft daarom een méér dan plaatselijke betekenis en vraagt om bestuurlijke coördinatie door de rijksoverheid in lijn met de afspraken zoals beschreven in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming en met ondersteuning van het landelijke kennis en adviesnetwerk: de Eenheid Planning en Advies nucleair⁷ (EPAN).

Bij A-objecten gaat het om bijvoorbeeld kerncentrales, schepen en ruimtevaartuigen die gebruik maken van kernenergie, transport van hoog radioactief afval enzovoorts. De wettekst over categorie A-objecten is als volgt:

Kernenergiewet, artikel 38 c: Categorie A-object:

1. Een inrichting als bedoeld in artikel 15, onder b, met uitzondering van een inrichting waarin uitsluitend splijtstoffen worden opgeslagen of verwerkt, alsmede een inrichting voor uraniumverrijking
2. Een ruimtevaartuig of een vervoermiddel met een uitrusting als bedoeld in artikel 15, onder c,
3. Inrichtingen als bedoeld in artikel 15, onder b, uitrustingen als bedoeld in artikel 15, onder c, alsmede inrichtingen of vervoermiddelen waarin of waarmee handelingen worden verricht als bedoeld in artikel 15, onder a, met betrekking tot splijtstoffen of ertsen voor zover bestemd voor of in gebruik bij de Nederlandse krijgsmacht of bij de krijgsmacht van een bondgenootschappelijke mogendheid, of
4. Een met een object als bedoeld onder 1 tot en met 3 en onder d vergelijkbaar object buiten Nederland

Kernenergiewet, artikel 15 b: Een inrichting, waarin kernenergie kan worden vrijgemaakt, splijtstoffen kunnen worden vervaardigd, bewerkt of verwerkt, dan wel splijtstoffen worden opgeslagen, op te richten, inwerking te brengen, in werking te houden, buiten gebruik te stellen of te wijzigen of een inrichting, waarin kernenergie kon worden vrijgemaakt, splijtstoffen konden worden vervaardigd, bewerkt of verwerkt, dan wel splijtstoffen werden opgeslagen, te ontmantelen.

Kernenergiewet, artikel 15 c: Een uitrusting, geschikt om een vaartuig of ander vervoermiddel door middel van kernenergie voort te bewegen, daarin aan te brengen of aangebracht te houden, dan wel zodanige daarin aangebrachte uitrusting in werking te brengen, in werking te houden of te wijzigen.

Een stralingsincident bij een categorie A-object kan betrekking hebben op een object in Nederland, in een buurland en verder buiten Nederland.

Bij A-objecten wordt voorts het onderscheid gemaakt tussen de bestrijding van het stralingsincident op het terrein van de installatie ('on site') en de beheersing van de effecten van het stralingsincident buiten het terrein van de installatie ('off site'). Daarnaast wordt een ongevalsclassificatie gebruikt om de ernst van de situatie aan te geven.⁸

⁵ Artikel 38, sub c en d, van de Kernenergiewet.

⁶ De IAEA hanteert een indeling in dreigingscategorieën (threat categories), zie daarvoor bijlage C.

⁷ Zie hoofdstuk 4 voor een nadere toelichting op de EPAN.

⁸ De IAEA hanteert deze ongevalsclassificatie, zie daarvoor bijlage D.

2.3 Categorie B-objecten

Een stralingsincident bij een categorie B-object heeft doorgaans alleen lokale effecten. De gevolgen beperken zich dan tot de directe omgeving van de bron of de beperkte omgeving ervan en vraagt daarom regionale coördinatie met mogelijk ondersteuning van het landelijke kennis en adviesnetwerk: de Eenheid Planning en Advies nucleair⁹ (EPAn). De rijksoverheid heeft in het kader van de handhaving altijd een rol in de afhandeling van het stralingsincident.¹⁰

Voorbeelden van B-objecten zijn bedrijven en inrichtingen die gebruik maken van radioactieve bronnen voor industriële processen of toepassingen, die radioactieve bronnen opslaan of die radioactieve bronnen gebruiken voor onderzoeksdoeleinden. Ook ziekenhuizen behoren tot de categorie B-objecten, vanwege het radioactief materiaal dat daar gebruikt wordt voor de behandeling van patiënten en het stellen van diagnoses. De wettekst over categorie B-objecten is als volgt:

Kernenergiewet artikel 38 d: Categorie B-object:

1. Een inrichting voor uraniumverrijking,
2. Een inrichting waarin uitsluitend splijtstoffen of radioactieve stoffen worden opgeslagen of verwerkt,
3. Een inrichting waarin radioactieve stoffen kunnen worden bereid of toegepast,
4. Een inrichting waarin zich toestellen bevinden,
5. Een vervoermiddel waarin zich splijtstoffen of ertsen bevinden, of
6. Een vervoermiddel waarin zich radioactieve stoffen of toestellen bevinden.

⁹ Zie hoofdstuk 4 voor een nadere toelichting op de EPAn.

¹⁰ In casu de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)/ Kernfysische Dienst (KFD).

3. Verantwoordelijkheden

In dit hoofdstuk zijn de verantwoordelijkheden van vergunninghouder, minister(s), burgemeester en voorzitter van de veiligheidsregio op hoofdlijnen beschreven waar het gaat om de (voorbereiding van de) crisisbeheersing bij stralingsincidenten.

Voor een volledige beschrijving van de verantwoordelijkheden wordt verwezen naar de betreffende nationale en internationale wetgeving (bijvoorbeeld de Kernenergiewet en de Wet veiligheidsregio's) of uitwerkingen daarvan (bijvoorbeeld Eenheid in verscheidenheid of afzonderlijke vergunningen en de deelplannen, zoals bedoeld in het eerder weergegeven schema).

3.1 Vergunninghouder

De verantwoordelijkheden van de vergunninghouder van categorie A- en B-objecten staan beschreven in de Kernenergiewet en in de betreffende vergunning van het object. Dat geldt ook voor de verantwoordelijkheden van de vergunninghouder bij (de voorbereiding op) stralingsincidenten en de te treffen maatregelen¹¹.

Aanvullend op de verantwoordelijkheden uit de Kernenergiewet en de vergunning maken de exploitant van een categorie A- object en de veiligheidsregio afspraken over het op elkaar aansluiten van de on-site incidentbestrijding en off-site effectbeheersing van stralingsincidenten en de daarbij horende planvorming. De vergunninghouder neemt hiertoe het initiatief.

Bij een stralingsincident is de vergunninghouder van een categorie A- of B-object verplicht om dit te melden bij de verantwoordelijke Inspectie/ *National Competent Authority*¹² en de burgemeester. Als de vergunninghouder vermoedt of weet dat er sprake is van een moedwillig stralingsincident vermeldt deze dat eveneens. Ook als het gaat om (een vermoeden van) diefstal of vermissing van radioactief materiaal, is de vergunninghouder verplicht dit te melden.

Besluit stralingsbescherming, artikel 13

De ondernemer zorgt ervoor dat een stralingsincident, een ongeval of een radiologische noodsituatie onmiddellijk wordt gemeld bij:

- 1°. het meldpunt stralingsincidenten; en
- 2°. de betrokken stralingsarts indien overbestraling of besmetting van een A-werknemer heeft plaatsgevonden.

Besluit stralingsbescherming, artikel 14, derde lid: De ondernemer meldt de volgende situaties of maatregelen onmiddellijk bij het meldpunt stralingsincidenten:

- a. het zoekraken, de ontvreemding of de ongewilde verspreiding van een bron;
- b. een ongeoorloofde handeling met een bron;
- c. de getroffen maatregelen na:
 - 1°. het zoekraken, de ontvreemding of een ongeoorloofde handeling met een bron, of
 - 2°. elke gebeurtenis waarbij een bron kan zijn beschadigd;
- d. elk stralingsincident of ongeval met een bron dat leidt tot onopzettelijke blootstelling van een werknemer of een lid van de bevolking.

¹¹ Voor nadere informatie verwijzen we naar de vergunning.

¹² De Inspectie Leefomgeving en Transport.

Bij een stralingsincident is de vergunninghouder van een categorie A- of B-object verplicht alle informatie aan de burgemeester en voorzitter van de veiligheidsregio en het landelijke kennis- en adviesnetwerk te verschaffen die deze nodig hebben in de crisisbeheersing. De wettekst over deze informatieverstrekking is als volgt:

Kernenergiewet, artikel 39, derde lid: De exploitant van een inrichting als bedoeld in artikel 15, onder b, verschaft de burgemeester, al of niet op diens verzoek, onverwijld alle informatie die bij de uitoefening van diens taak nodig is.

3.2 Minister(s)

In de Kernenergiewet wordt aan de Minister van Economische Zaken en de minister(s) wie het aangaan de verantwoordelijkheid gegeven voor de voorbereiding op de crisisbeheersing bij stralingsincidenten bij een categorie A-object en de voorbereiding op mogelijk te treffen maatregelen. Bij een stralingsincident bij een categorie A-object zijn de Minister van Economische Zaken en de minister(s) wie het aangaan voorts verantwoordelijk voor de coördinatie van de crisisbeheersing, de besluitvorming over straling gerelateerde maatregelen en de coördinatie en uitvoering daarvan. De wettekst is als volgt:

Kernenergiewet, artikel 38 a, eerste lid: Onze Minister en Onze Minister wie het aangaat zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding van interventies en voor de coördinatie en uitvoering daarvan. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen omtrent deze voorbereiding, uitvoering en coördinatie regels worden gesteld.

Kernenergiewet, artikel 40, eerste lid: Onze Minister en Onze Minister wie het aangaat, zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding van de organisatie ten behoeve van een doelmatige bestrijding van ongevallen binnen of buiten Nederland met categorie A-objecten en voor de coördinatie van die bestrijding. Zij bevorderen voorts in het bijzonder het houden van oefeningen en de totstandkoming van afspraken, die nodig zijn voor een doelmatige bestrijding van deze ongevallen.

De ministers wie het aangaan zijn met name de Minister van Economische Zaken en de Minister van Veiligheid en Justitie in verband met zijn verantwoordelijkheid voor rampenbestrijding en crisisbeheersing en in het bijzonder de crisiscoördinatie tussen de verschillende betrokken ministers en andere betrokken overheden bij een nucleair ongeval waarbij de nationale veiligheid in het geding is. De Ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, van Infrastructuur en Milieu en Defensie ten gevolge van consequenties respectievelijk voor arbeidsomstandigheden, voor volksgezondheid, voor waterkwaliteit en vervoer en militaire aspecten.

Bij de beheersing van een stralingsincident met een A-object kan de Minister van Economische Zaken een beroep doen op de EPAn¹³.

Voor de coördinatie van de *intersectorale* crisisbeheersing en besluitvorming over de samenhangende aanpak ervan zijn op rijksniveau de Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing (ICCb) en de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCC) belast. Bij een stralingsincident met een categorie A-object is er sprake van GRIP Rijk.¹⁴

De Minister van Economische Zaken kan, al dan niet op verzoek van de burgemeester/ de voorzitter van de veiligheidsregio, besluiten om een stralingsincident bij een categorie B-object te bestrijden als een stralingsincident bij een categorie A-object. In dat geval komt de verantwoordelijkheid van afhandeling van het stralingsincident bij de Minister van Economische Zaken te liggen. Echter, de uitvoeringsverantwoordelijkheid voor de crisisaanpak blijft op lokaal/regionaal niveau liggen en gaat niet over naar het Rijk, ook niet na opschaling tot GRIP Rijk.

¹³ Zie hoofdstuk 4 voor een nadere toelichting op de EPAn.

¹⁴ Zie Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.

Kernenergiewet, artikel 42, eerste lid: Onze Minister kan, na overleg met Onze Minister wie het aangaat, gelet op de meer dan plaatselijke betekenis van een ongeval met een categorie B-object, zoveel mogelijk na overleg met de burgemeester van de gemeente waar zich dat ongeval heeft voorgedaan en de voorzitter van de veiligheidsregio, besluiten dat een ongeval met een categorie B-object wordt bestreden als een ongeval met een categorie A-object. Kernenergiewet, artikel 42, tweede lid: De burgemeester van de gemeente waar zich dat ongeval heeft voorgedaan, of de voorzitter van de veiligheidsregio kan Onze Minister verzoeken gebruik te maken van de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid.

3.3 Burgemeester/voorzitter van de veiligheidsregio

Veiligheidsregio's hebben een verantwoordelijkheid om zich voor te bereiden op incidenten, waaronder stralingsincidenten (bij categorie A- en B-objecten). Dit doen zij door middel van het uitvoeren van regionale risicoanalyses, planvorming, aanschaf van benodigde (beschermende) middelen, meetapparatuur en andere materialen, opleiding en training, enzovoorts¹⁵.

Met het oog op de crisisbeheersing van stralingsincidenten bij een categorie A-object maken de veiligheidsregio en de vergunninghouder afspraken over het op elkaar aansluiten van on-site incidentbestrijding en off-site effectbeheersing van stralingsincidenten en de daarbij horende planvorming.

Bij een stralingsincident bij een categorie B-object is de burgemeester verantwoordelijk voor de coördinatie van de crisisbeheersing, de besluitvorming over maatregelen en coördinatie en de uitvoering ervan (doorgaans GRIP 1 t/m GRIP 3). De beheersing van een stralingsincident bij een categorie B-object kan opschaling van de crisisbeheersingsorganisatie vereisen, waarmee de coördinatie bij de voorzitter van de veiligheidsregio kan komen te liggen (doorgaans GRIP 4). De gerelateerde wettekst luidt als volgt:

Kernenergiewet, artikel 40, tweede lid: Het bestuur van de veiligheidsregio is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de organisatie ten behoeve van een doelmatige bestrijding van ongevallen met categorie B-objecten. De burgemeester is verantwoordelijk voor de coördinatie van die bestrijding.

Kernenergiewet, artikel 41: De voorbereiding door het bestuur van de veiligheidsregio van de bestrijding van ongevallen met categorie A-objecten en categorie B-objecten geschiedt overeenkomstig paragraaf 3 van de Wet veiligheidsregio's. Bij de voorbereiding houdt het bestuur van de veiligheidsregio rekening met de, overeenkomstig artikel 40, eerste lid, tot stand gekomen afspraken.

Bij de beheersing van een stralingsincident met een B-object kan de burgemeester (of in geval van opschaling de voorzitter van de veiligheidsregio) een beroep doen op de EPAn¹⁶.

De burgemeester kan de minister verzoeken om een stralingsincident bij een categorie B-object te bestrijden als een stralingsincident bij een categorie A-object. Daarmee komt de verantwoordelijkheid van afhandeling van het stralingsincident bij de minister te liggen. Echter, de uitvoeringsverantwoordelijkheid voor de crisisaanpak blijft op lokaal/regionaal niveau liggen en gaat niet over naar het Rijk, ook niet na opschaling tot GRIP Rijk.

3.4 National Competent Authority

Op basis van de conventies van het IAEA en de EU is een National Competent Authority benoemd en een National Contact Point ingericht om invulling te geven aan de daaruit voortvloeiende verplichtingen.¹⁷ Dit betreft onder meer informatie uitwisseling en de behandeling van bijstandsverzoeken. De National Competent Authority en het National Contact Point zijn ondergebracht bij de Inspectie Leefomgeving en Transport.

¹⁵ Zie onder meer Wet veiligheidsregio's.

¹⁶ Zie hoofdstuk 4 voor een nadere toelichting op de EPAn.

¹⁷ Zie artikel 7 van de Convention on Early Notification of a Nuclear Accident, en artikel 4 van de Convention on Assistance in Case of a Nuclear Accident or Radiological Emergency.

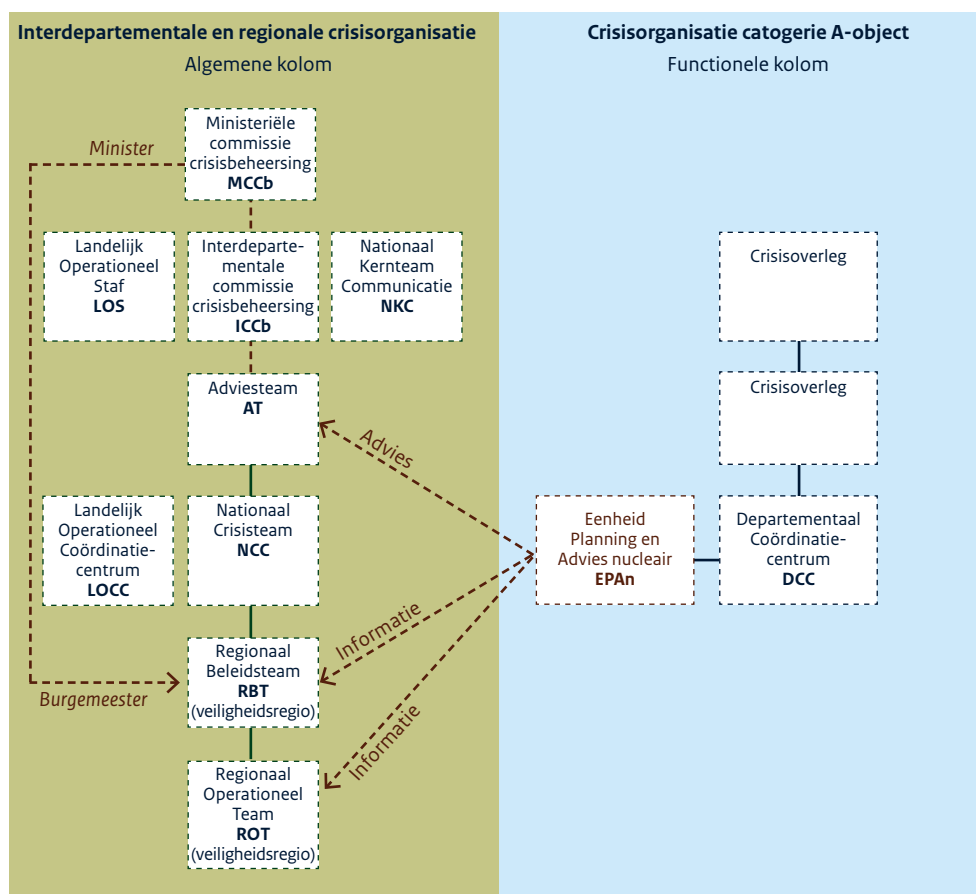
4. Crisisstructuur

Voor de bestrijding van stralingsincidenten en de beheersing van de effecten ervan, is een crisisorganisatie ingericht. Deze sluit aan op de generieke crisisbesluitvormingsstructuur zoals beschreven in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming en maakt gebruik van het landelijke kennis- en adviesnetwerk voor stralingsincidenten. In dit netwerk zijn alle reguliere instanties met deskundigheid op het gebied van stralings(incidenten) gebundeld.

In geval van een (dreigend) stralingsincident kan het landelijke kennis- en adviesnetwerk nucleair EPAn worden geactiveerd. De EPAn formuleert op basis van de situatie en haar kennis en deskundigheid een advies, gericht op de beheersing van de effecten van stralingsincidenten voor mens en milieu.

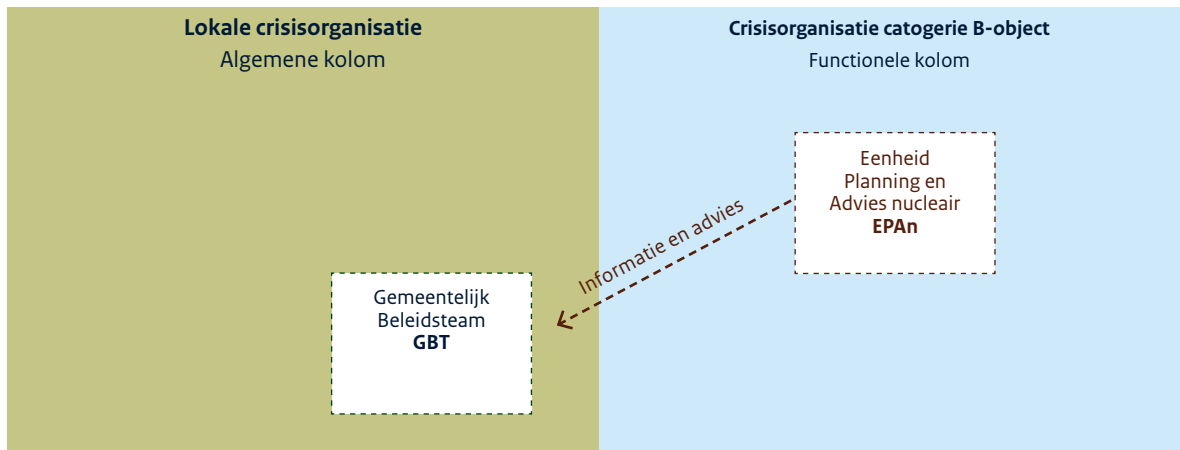
Bij stralingsincidenten bij een A-object in binnen- of buitenland wordt de EPAn altijd actief. Advisering vindt plaats aan het bevoegd gezag, bij een A-object is dat de Minister van Economische Zaken en ter besluitvorming in het ICCb en MCCb via het Advies Team (AT). Informatie van de EPAn gaat zowel naar de Minister van Economische Zaken als naar de voorzitter van de veiligheidsregio.

In het volgende schema is de crisisorganisatie geschematiseerd (zowel rijk en regionaal, en algemene en functionele kolom) in geval van een stralingsincident bij een categorie A-object.

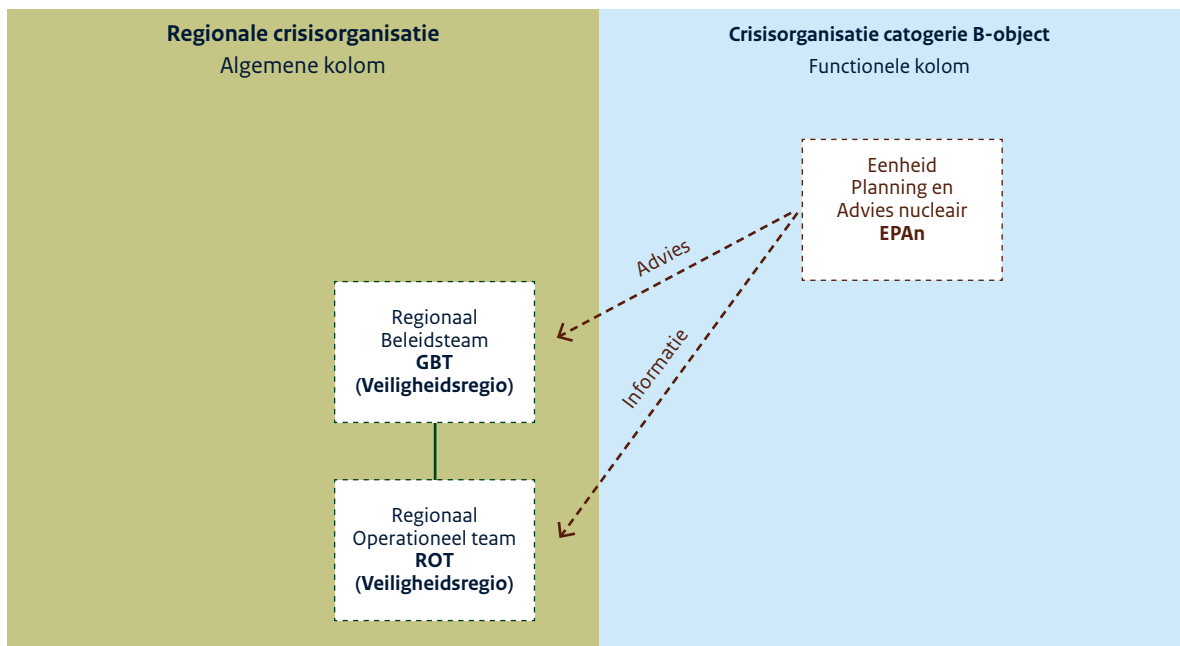

Bij stralingsincidenten bij een B-object kan de burgemeester of (bij verdere opschaling) de voorzitter van de veiligheidsregio) een beroep doen op de EPAn.

In het volgende schema is de lokale crisisorganisatie geschematiseerd in geval van een stralingsincident bij een categorie B-object:

In het volgende schema is de regionale crisisorganisatie geschematiseerd in geval van een stralingsincident bij een categorie B-object:

5. Crisisfasen

De bestrijding van stralingsincidenten en de beheersing van de effecten ervan laat zich onderverdelen in een aantal fasen:

- Normaalfase: business as usual, treffen van voorbereidingen/preparatie.
- Alarmeringsfase: melding, verificatie en opschaling crisisorganisatie.
- Responsfase: bestrijding van het (dreigende) stralingsincident.
- Nafase: afschaling, herstel en evaluatie.

Geschematiseerd ziet dat er als volgt uit:

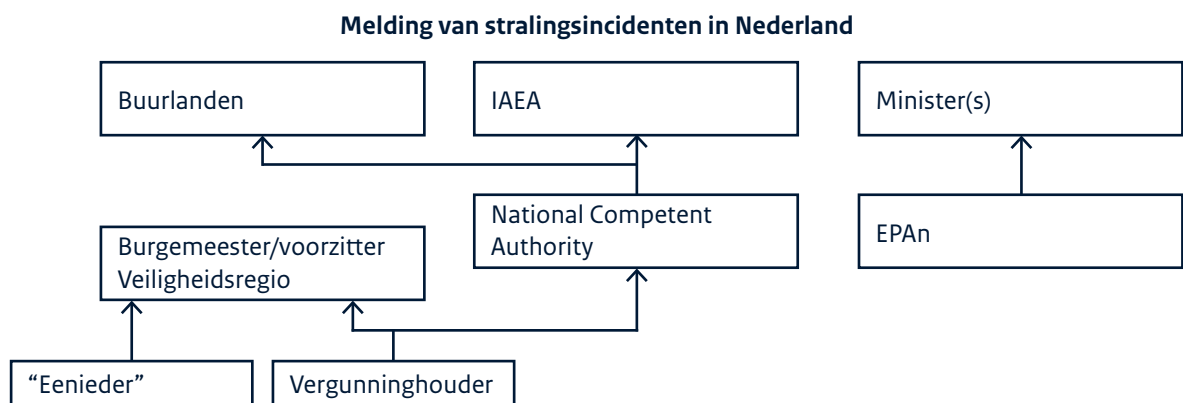
5.1 Alarmeringsfase

Binnen de alarmeringsfase wordt onderscheid gemaakt tussen de melding van stralingsincidenten, de verificatie en beoordeling van het stralingsincident en de opschaling van de crisisorganisatie.

Melding van stralingsincidenten

1. Een stralingsincident in Nederland¹⁸: iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zich een stralingsongeval voordoet, is verplicht dit direct te melden aan de burgemeester. Vergunninghouders zijn daarbij verplicht een stralingsincident te melden bij de *National Competent Authority*¹⁹. De *National Competent Authority* informeert de EPAn over de melding. De EPAn informeert de Minister van Economische Zaken. De *National Competent Authority* informeert, afhankelijk van de aard en ernst van de melding, de IAEA, de EU en de buurlanden.

Zowel voor de IAEA conventie als het EU verdrag zijn *Competent Authorities* aangewezen. Voor Nederland is dat voor zowel de conventie als het verdrag de Inspectie Leefomgeving en Transport. In onderstaand schema is de melding van een stralingsincident in Nederland geschematiseerd:

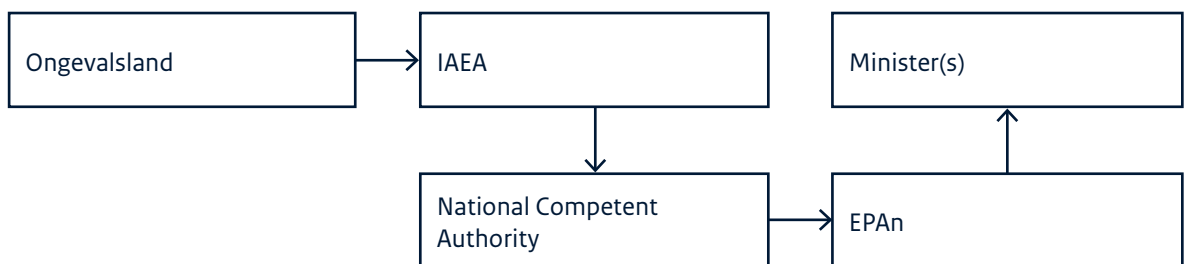

¹⁸ De Kernenergiewet en de onderliggende wet- en regelgeving is niet toepasselijk in Caribisch Nederland. Daarom wordt er hier in het NCS niet nader op ingegaan.

¹⁹ De National Competent Authority is ondergebracht bij de Inspectie Leefomgeving en Transport.

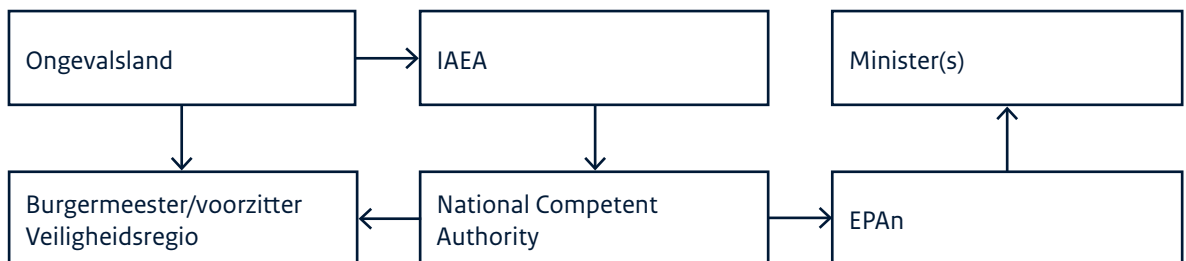
2. Een stralingsincident buiten Nederland: een land waarin een stralingsincident zich voordoet is conform internationale en bilaterale afspraken verplicht dit aan de EU (geldt alleen voor de EU-lidstaten) en de IAEA te melden²⁰. De IAEA informeert vervolgens de andere landen die aangesloten zijn bij de conventies, via de aangewezen *National Competent Authorities*. De melding verloopt dus via het IAEA naar de *National Competent Authority*. De *National Competent Authority* informeert de EPAn en de EPAn informeert de ministers. Naast de hierboven vermelde informatiedeling via de IAEA zijn alle EU-landen verplicht elkaar te informeren over stralingsincidenten met grensoverschrijdende gevolgen²¹. In onderstaand schema is de melding van een stralingsincident buiten Nederland geschematiseerd:

Melding van stralingsincidenten buiten Nederland

3. Een stralingsincident in België en Duitsland: de melding verloopt conform internationale en bilaterale afspraken. Naast de onder 2) vermelde informatiedeling via de IAEA en EU heeft Nederland bilaterale samenwerkingsovereenkomsten met België en Duitsland. Bij een incident in één van deze landen zal Nederland (in casu: het Nationaal Crisis Centrum) tevens rechtstreeks via de nationale crisiscentra van de betreffende landen geïnformeerd worden over het incident. Ook zijn er bilaterale afspraken gemaakt met betrekking tot alarmering en informatie-uitwisseling zoals meetgegevens die nodig zijn voor de technische analyse van de situatie. Dit houdt in dat de *National Competent Authority* en de betreffende veiligheidsregio's ook rechtstreeks een melding krijgen van ofwel de vergunninghouder ofwel vanuit het ongevalsland en dat aanvullende technische informatie aan de betreffende specifieke overheidsinstanties, zoals het RIVM in Nederland, wordt gestuurd. In onderstaand schema is de melding van een stralingsincident in België of Duitsland geschematiseerd:

Melding van stralingsincidenten in België en Duitsland

²⁰ IAEA Convention on Early Notification of a Nuclear Accident.

²¹ EU/ECURIE: Euratom verdrag 87/600

Verificatie en beoordeling van het stralingsincident

De Inspectie verifieert de melding, beoordeelt deze en informeert vervolgens de EPAn hierover. Ook vervult de Inspectie in de alarmeringsfase een landelijke adviesrol richting de minister en/of burgemeester of voorzitter veiligheidsregio zolang het landelijke kennis- en adviesnetwerk nog niet actief is.

In geval van een stralingsincident bij een categorie A-object stelt de exploitant van de kerninstallatie de voorlopige ongevalsclassificatie vast. Wanneer sprake is van (een dreiging van) moedwillig handelen, is dit expliciet in de classificatie opgenomen.

De EPAn beoordeelt het stralingsincident ook aan de hand van de INES-inschaling²² van de IAEA. De INES-inschaling wordt internationaal gebruikt om met name naar het publiek over het stralingsincident te communiceren. De INES-inschaling heeft geen relatie met de Nederlandse ongevalsclassificaties.²³

Opschaling van de crisisorganisatie

Het type object (A of B), de ernst en omvang van (de effecten van) het stralingsincident bepaalt of opschaling van de crisisorganisatie nodig is en zo ja, naar welk niveau.

De opschaling kent drie niveaus, die in verschillende mate een beroep doen op zowel het landelijke kennis- en adviesnetwerk (EPAn) als het lokaal/ regionaal en het rijksniveau.

Niveau	Toelichting
Standby	(De voorzitter van) het landelijke kennis- en adviesnetwerk (EPAn) monitort de situatie en informeert hierover (via het NCC) de ministeries en veiligheidsregio's. Er bestaat geen noodzaak voor gecoördineerde nationale respons. ²⁴
Gedeeltelijke opschaling	Het landelijke kennis- en adviesnetwerk is opgeschaald. Het landelijke kennis- en adviesnetwerk beoordeelt de situatie en informeert alle ministeries en betrokken veiligheidsregio's. (De voorzitter van) het landelijke kennis- en adviesnetwerk kan adviseren om bepaalde nationale organisaties te activeren. Er is coördinatie van de nationale respons nodig.
Volledige opschaling	De nationale crisisorganisatie is opgeschaald. Het landelijke kennis- en adviesnetwerk adviseert aan het rijk en informeert het lokale/ regionale beleidsteam. Crisiscommunicatieadviseurs van de betrokken ministeries en van het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie NKC zijn actief.

De voorzitter van de EPAn kan adviseren over de opschaling van de nationale crisisorganisatie bij een stralingsincident.

5.2 Responsfase

- Bij een stralingsincident in Nederland: wordt gebruik gemaakt van de crisisstructuren op nationaal, regionaal en lokaal niveau, waarin informatievoorziening, besluitvorming en coördinatie en crisiscommunicatie centrale processen zijn.
 - Informatievoorziening: informatievoorziening heeft betrekking op de benodigde informatie die tijdig bij de juiste organisaties ontvangen en verwerkt wordt ten behoeve van de beheersing van en communicatie over het betreffende stralingsincident.
 - Besluitvorming en coördinatie: besluitvorming en coördinatie heeft betrekking op de leiding van de crisisbeheersingsorganisatie, de te treffen maatregelen en de uitvoering daarvan.
 - Crisiscommunicatie: crisiscommunicatie heeft betrekking op de berichtgeving (informatievoorziening, schadebeperking en betekenisgeving) aan slachtoffers en getroffen, pers en samenleving in algemene zin.
- Bij een stralingsincident in een buurland: drie veiligheidsregio's met nucleaire installaties in of nabij de grensstreek hebben afspraken gemaakt met buurlanden over crisisbeheersing. Ook kan gebruik worden gemaakt van de crisisstructuren op nationaal, regionaal en lokaal niveau:
 - **Veiligheidsregio Zeeland** heeft grensoverschrijdende samenwerkingsovereenkomsten met de Gouverneurs van de Vlaamse provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen. Dit betreft politieke, brandweer en geneeskundige samenwerking in algemene zin en in het kader van crisisbeheersing. Voor wat betreft de informatieoverdracht tussen de gouverneurs, commissaris van de Koning en voorzitter van de veiligheidsregio is een apart informatie-

²² International Nuclear and Radiological Event Scale.

²³ Zie bijlage D voor een overzicht van de IAEA-classificaties. Zie bijlage E voor een toelichting op INES.

²⁴ Dit neemt niet weg dat (ter ondersteuning van de regionale capaciteit) nationale organisaties betrokken kunnen zijn bij de respons.

- protocol vastgesteld dat aangeeft hoe op uitvoerend, tactisch en strategisch niveau de informatievoorziening ten aanzien van een incident, ramp of crisis wordt gewaarborgd.
- **Veiligheidsregio Zuid Limburg** heeft structurele afspraken gemaakt in de Euregio Maas-Rijn (België Nederland en Duitsland). Alle afspraken betreffende stralingsongevallen zijn samengevat in een multidisciplinaire informatiekaart (MIK) stralingsongevallen.
 - **Veiligheidsregio Twente** heeft afspraken gemaakt over de alarmering en uitwisseling van kennis en informatie over de situatie bij de installatie(s) en over de maatregelen die door de betrokken autoriteiten worden getroffen.
- Bij een stralingsincident verder buiten Nederland: in dit geval is er over het algemeen geen sprake van daadwerkelijke stralingsdreiging voor de bevolking in Nederland en is er dus geen sprake van crisisbeheersing in termen van directe beschermende maatregelen. Eventuele indirecte maatregelen worden voorbereid of uitgevoerd met inzet van de generieke en specifieke crisisstructuren.

5.3 Nafase

- **Afschalen.** De hoogste, geactiveerde autoriteit (burgemeester, voorzitter van de veiligheidsregio of minister) bepaalt de responsfase als beëindigd en laat de crisisorganisatie afschalen als aan de volgende criteria wordt voldaan:
 - de bron of oorzaak van het stralingsgevaar is onder controle;
 - de besmetting is ingesloten en veroorzaakt geen verdere risico's voor de bevolking;
 - er behoeven geen additionele maatregelen behalve die reeds van kracht zijn, uitgevoerd te worden;
 - de in voorbereide of uitgevoerde stralingsbeperkende maatregelen zijn ingetrokken of in een beheersfase gekomen (bijvoorbeeld door controle of monitoring).
- **Aanpak herstel.** De betrokken organisaties ontwikkelen een aanpak voor herstel en terugkeer naar de normale situatie. Afhankelijk van de aard van het stralingsincident (A- of B- object) gebeurt dat onder verantwoordelijkheid en coördinatie van de minister, de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio. Na een (grootschalig) radiologisch of nucleair ongeval zijn mogelijk (grote) delen van Nederland besmet. Afhankelijk van de mate van besmetting en omvang van het getroffen gebied leidt dit tot maatschappelijke onrust en ontwrichting van de samenleving. Daarom dient al tijdens de responsfase van een incident een gedetailleerd nazorgplan voorbereid en opgesteld te worden. Het nazorgplan moet binnen de kaders van het nationale nazorg- en herstel- of saneringsbeleid, zijn toegesneden op de specifieke situatie. In bepaalde gevallen kan het noodzakelijk zijn dat de betrokken overheden de inspanningen coördineren die zijn gericht op de lange termijn acties, rekening houdende met het feit dat dit weken, maanden of meerdere jaren kan duren. In de nafase is ook de werkwijze zoals opgenomen in het Nationaal Handboek Crisisbeheersing van toepassing.
- **Evaluatie stralingsincident.** Afhankelijk van de aard van het stralingsincident (A- of B- object) geeft de minister, de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio opdracht tot uitvoering van een evaluatie van de beheersing van het stralingsincident. De Inspectie Leefomgeving en Transport geeft opdracht voor het evalueren van het optreden van het landelijke kennis- en adviesnetwerk voor stralingsincidenten.

6. Risico- en crisiscommunicatie

6.1 Risicocommunicatie

Risicocommunicatie is gericht op het informeren van de bevolking in algemene zin over de risico's in Nederland of een bepaalde regio (inclusief het grensgebied). Risicocommunicatie gaat bijvoorbeeld over nucleaire of radiologische activiteiten, de mogelijkheid op stralingsincidenten en de potentiële effecten ervan. Risicocommunicatie gaat ook over de maatregelen die de overheid in geval van een stralingsincident zou kunnen treffen en voor welke zaken de burger zelf verantwoordelijk is.

De Minister van Economische Zaken zorgt voor de risicocommunicatie naar de bevolking over stralingsincidenten bij een categorie A-object. De voorzitter van de veiligheidsregio zorgt voor de risicocommunicatie naar de bevolking over stralingsincidenten bij een categorie B-object in de betreffende regio. Risico- en crisiscommunicatie dient zoveel mogelijk na afstemming tussen betrokken partijen tot stand te komen. De veiligheidsregio zorgt er tevens voor dat personen die mogelijk een rol hebben bij de bestrijding van een stralingsincident worden geïnformeerd over de risico's die zij dan lopen en de voorzorgsmaatregelen. De wettekst is als volgt:

Kernenergiewet, artikel 43:

1. Onze Minister en Onze Minister wie het aangaat, dragen er zorg voor dat de Nederlandse bevolking op passende wijze informatie wordt verstrekt over mogelijke ongevallen met een categorie A-object, de maatregelen ter voorkoming en bestrijding daarvan, daaronder begrepen maatregelen ter bescherming van de gezondheid, en de bij deze ongevallen te volgen gedragslijn.
2. De in het eerste lid bedoelde informatie heeft in ieder geval betrekking op:
 - a. gegevens inhoudende basiskennis over radioactiviteit en de gevolgen daarvan op mens en milieu;
 - b. de gevaren en de gevolgen van een ongeval;
 - c. de wijze waarop de bevolking bij een ongeval wordt gewaarschuwd, op de hoogte gehouden en beschermd;
 - d. de wijze waarop de bevolking dreigend gevaar kan herkennen;
 - e. de door de bevolking te volgen gedragslijn en de maatregelen die zij bij een ongeval dient te treffen om de schadelijke gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken
3. De verschaffing van de informatie, bedoeld in het tweede lid, onder c, d en e, geschiedt ten minste één maal per jaar en daarnaast wanneer in de beschreven maatregelen significante wijzigingen worden aangebracht. Voor zover nodig wordt de te verstrekken informatie dan bijgewerkt.
4. De verschaffing van de informatie, bedoeld in het tweede lid, onder a en b, geschiedt ten minste één maal per vijf jaar en daarnaast wanneer in de beschreven maatregelen significante wijzigingen worden aangebracht. Voor zover nodig wordt de te verstrekken informatie dan bijgewerkt.
5. Onze Minister en Onze Minister wie het aangaat verschaffen de informatie, bedoeld in het vierde lid, eerder en werken deze eerder bij, indien naar hun oordeel ontwikkelingen in de kennis over de veiligheid, over de beoordeling van risico's of over een doelmatige ongevallenbestrijding hiertoe nopen.

Wet veiligheidsregio's, artikel 45, tweede en derde lid:

Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat de bevolking informatie wordt verschaft over de rampen en de crises die de regio kunnen treffen, over de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan en over de daarbij te volgen gedragslijn.

Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat de bij de rampenbestrijding en de crisisbeheersing in de regio betrokken personen informatie wordt verschaft over de rampen en de crises die de regio kunnen treffen, de risico's die hun inzet kan hebben voor hun gezondheid en de voorzorgsmaatregelen die in verband daarmee zullen worden getroffen.

De communicatie over risico's gebeurt met enige regelmaat. Op basis van de wet gebeurt het ten minste éénmaal per jaar. Door middel van internet is informatie over risico's in feite continu beschikbaar.

6.2 Crisiscommunicatie

Crisiscommunicatie is gericht op het communiceren tijdens een specifiek stralingsincident richting slachtoffers en getroffen, pers en samenleving in algemene zin. Crisiscommunicatie kent drie doelen:

- Informatievoorziening: geven van achtergrondinformatie over het stralingsincident, benoemen van keuzes en het toelichten van dilemma's voor het voorbereiden of uitvoeren van directe of indirecte maatregelen. Daar hoort ook het geven van procesinformatie bij: wat doen we en waarom?
- Schadebeperking in algemene zin: instructies aan de bevolking, gericht op het beperken van schade voor en door (groepen in) de samenleving, waaronder ook het stimuleren van de zelfredzaamheid en de onderlinge hulpverlening.
- Betekenisgeving: duiden van de crisissituatie ("Wat betekent dit voor ons? Hoe erg is dit?") en deze in een breder perspectief plaatsen, waarbij wordt aangesloten bij de gevoelens die onder (groepen in) de samenleving leven. De eerder genoemde INES-classificatie kan daarbij een hulpmiddel zijn.

Belangrijke aandachtspunten in de communicatie zijn: tijdigheid en snelheid bewaken, juiste berichtgeving, het voorkomen van tegenstrijdige berichtgeving en luisteren naar wat er leeft bij pers en publiek en hierop anticiperen.

Bij een (dreigend) stralingsincident bij een categorie A-object zorgt de minister ervoor dat de bevolking 'onverwijld en bij herhaling' wordt geïnformeerd. Bij een (dreigend) stralingsincident bij een categorie B-object zorgt de burgemeester/voorzitter veiligheidsregio ervoor dat de bevolking wordt geïnformeerd (zo nodig in afstemming met de minister(s)). De crisiscommunicatie gaat over de oorsprong, de omvang, de te volgen gedragslijnen, de getroffen maatregelen ter bestrijding van het stralingsincident en de maatregelen ter bescherming van de gezondheid. De wettekst is als volgt:

Kernenergiewet, artikel 43a:

1. Onze Minister en Onze Minister wie het aangaat, dragen er zorg voor dat de bevolking die wordt getroffen door een ongeval met een categorie A-object of door een ongeval met een categorie B-object dat krachtens artikel 42 als een ongeval met een categorie A-object wordt bestreden, onverwijld en bij herhaling doelmatige informatie wordt verstrekt over de te volgen gedragslijn en de maatregelen die zijn getroffen ter bestrijding van dat ongeval, daaronder begrepen maatregelen ter bescherming van de gezondheid.
2. De in het eerste lid bedoelde informatie heeft in ieder geval betrekking op:
 - a. het ongeval, met name over de oorzaak, de omvang en de te verwachten gevolgen voor mens en milieu, alsmede over het te verwachten verloop van het ongeval;
 - b. de wijze waarop de bevolking wordt gewaarschuwd, op de hoogte gehouden en beschermd;
 - c. instructies aan de bevolking die afhankelijk van de aard van het ongeval betrekking kunnen hebben op onder meer het gebruik van verontreinigde levensmiddelen, de hygiëne en ontsmetting, het verblijf binnenshuis, distributie en gebruik van beschermende stoffen en evacuatie;
 - d. de diensten of personen bij wie nadere informatie kan worden ingewonnen.

Wet veiligheidsregio's, artikel 7, eerste en tweede lid:

De burgemeester draagt er zorg voor dat de bevolking informatie wordt verschaft over de oorsprong, de omvang en de gevolgen van een ramp of crisis die de gemeente bedreigt of treft, alsmede over de daarbij te volgen gedragslijn. De burgemeester stemt zijn informatievoorziening, bedoeld in het eerste en tweede lid, af met de informatievoorziening door of onder verantwoordelijkheid van Onze bij rampen en crises betrokken Ministers.

Bij een stralingsincident met een categorie A-object zorgen de minister en de veiligheidsregio ervoor dat personen die kunnen worden ingeschakeld bij de bestrijding, worden geïnformeerd over de risico's die zij lopen en over de te nemen voorzorgsmaatregelen. Bij een stralingsincident met een categorie B-object zorgt de burgemeester/voorzitter van de veiligheidsregio daarvoor. De wettekst is als volgt:

Kernenergiewet, artikel 44:

Onze Minister, Onze Minister wie het aangaat, en het bestuur van de veiligheidsregio dragen er zorg voor dat de personen werkzaam bij diensten of organisaties die kunnen worden ingeschakeld bij de bestrijding van een ongeval met een categorie A-object of van een ongeval met een categorie B-object dat krachtens artikel 42 als een ongeval met een categorie A-object wordt bestreden, regelmatig worden geïnformeerd over de tot deze categorie behorende ongevallen, over de risico's die zij bij de uitvoering van hun taak lopen, en over de daarbij te nemen voorzorgsmaatregelen.

Wet veiligheidsregio's, artikel 7, tweede lid:

De burgemeester draagt er zorg voor dat aan de personen die in zijn gemeente zijn betrokken bij de rampenbestrijding of de crisisbeheersing, informatie wordt verschaft over die ramp of crisis, de risico's die hun inzet daarbij heeft voor hun gezondheid en de voorzorgsmaatregelen die in verband daarmee zijn of zullen worden getroffen.

7. Kwaliteitsborging

7.1 Beheer van het plan

De Minister van Economische Zaken is verantwoordelijk voor het aanwijzen van een beheerder van het Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten. De beheerder van het plan draagt onder meer zorg voor:

- Een vierjaarlijkse check en zo nodig actualisatie van het NCS;
- Tussentijdse aanpassingen, mochten er verstreckende wijzigingen nodig zijn;
- De informatievoorziening naar relevante organisaties en instanties over de samenhang en documentenstructuur voor onderliggende plannen (deelplannen, draaiboeken, lokale uitwerkingen) en het bewaken van de aansluiting van de onderliggende plannen op het NCS;
- De borging van opleiding, training en oefening voor de nationale adviesstructuren voor stralingsincidenten (EPAn) en het regelmatig oefenen van het gehele systeem (inclusief de generieke structuur voor regionale en nationale crisisbesluitvorming) van het NCS;
- De evaluatie van de respons van de EPAn bij stralingsincidenten bij A-objecten.

7.2 Opleiden, trainen en oefenen

De beheersing van stralingsincidenten vergt specifieke capaciteiten en vaardigheden van betrokken organisaties, crisisteams en functionarissen. Om goed voorbereid te zijn is het belangrijk om capaciteiten en vaardigheden aan te leren en periodiek te onderhouden. Hiertoe is een opleidings-, trainings- en oefenprogramma opgesteld, specifiek voor organisaties, crisisteams en functionarissen die betrokken zijn bij de beheersing van stralingsincidenten.

Bijlagen

A. Deelplannen NCS

Een aantal onderwerpen die in het NCS op hoofdlijnen beschreven zijn, vragen om nadere uitwerking. De volgende Deelplannen zijn voorzien:

Hoofdstuk NCS	Nadere uitwerking volgend uit NCS
Stralingsincidenten en objecten	Deelplan Scenario's stralingsincidenten bij A- en B-objecten
Crisisstructuur	Deelplan Crisisstructuur bij stralingsongevallen
Crisisfases	Deelplan Werkwijze bij Stralingsongevallen in verschillende crisisfases
Risico- en Crisiscommunicatie	Deelplan Crisiscommunicatie bij stralingsongevallen
Kwaliteitsborging	Deelplan Opleiding Training en Oefening Stralingsincidenten
	Deelplan Evaluatie van stralingsincidenten

Bij elke actualisatie van dit plan wordt de lijst met deelplannen zo nodig aangepast.

B. Afkortingen

• ANVS	Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming
• AT	Adviesteam
• DCC	Departementaal Coördinatiecentrum
• EU	Europese Unie
• GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
• EPAn	Eenheid Planning en Advies nucleair
• GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
• NHC	Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming
• IAEA	International Atomic Energy Agency
• ICCb	Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing
• ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
• INES	International Nuclear and Radiological Event Scale
• KFD	Kernfysische Dienst
• LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum
• LOS	Landelijk Operationele Staf
• MCCb	Ministeriële Commissie Crisisbeheersing
• NCC	Nationaal Crisiscentrum
• NCS	Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten
• NKC	Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie
• NPK	Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding
• RBT	Regionaal Beleidsteam
• RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
• ROT	Regionaal Operationeel Team
• VenJ	Ministerie van Veiligheid en Justitie
• EZ	Ministerie van Economische Zaken

C. Dreigingscategorieën IAEA

De IAEA werkt met *threat categories* die elk eisen stelt aan de (voorbereidingen van) crisisbeheersing en de te treffen maatregelen.

TABLE I. FIVE CATEGORIES OF NUCLEAR AND RADIATION RELATED THREATS FOR THE PURPOSES OF THE REQUIREMENTS

1. Facilities, such as nuclear power plants, for which on-site events (including very low probability events) are postulated that could give rise to severe deterministic health effects off the site, or for which such events have occurred in similar facilities.
2. Facilities, such as some types of research reactors, for which on-site events are postulated that could give rise to doses to people off the site that warrant urgent protective action in accordance with international standards, or for which such events have occurred in similar facilities. Threat category II (as opposed to threat category I) does not include facilities for which on-site events (including very low probability events) are postulated that could give rise to severe deterministic health effects off the site, or for which such events have occurred in similar facilities.
3. Facilities, such as industrial irradiation facilities, for which on-site events are postulated that could give rise to doses that warrant or contamination that warrants urgent protective action on the site, or for which such events have occurred in similar facilities. Threat category III (as opposed to threat category II) does not include facilities for which events are postulated that could warrant urgent protective action off the site, or for which such events have occurred in similar facilities.
4. Activities that could give rise to a nuclear or radiological emergency that could warrant urgent protective action in an unforeseeable location. These include non-authorized activities such as activities relating to dangerous sources obtained illicitly. They also include transport and authorized activities involving dangerous mobile sources such as industrial radiography sources, nuclear powered satellites or radio thermal generators. Threat category IV represents the minimum level of threat, which is assumed to apply for all States and jurisdictions.
5. Activities not normally involving sources of ionizing radiation, but which yield products with a significant likelihood of becoming contaminated as a result of events at facilities in threat category I or II, including such facilities in other States, to levels necessitating prompt restrictions on products in accordance with international standards.

D. Ongevalsclassificatie IAEA

De IAEA werkt met de volgende vijf ongevalsclassificaties.

1. General emergencies at facilities in threat category I or II involving an actual, or substantial risk of, release of radioactive material or radiation exposure²³ that warrants taking urgent protective actions off the site. Upon declaration of this class of emergency, actions shall be promptly taken to mitigate the consequences and to protect people on the site and within the precautionary action zone and urgent protective action planning zone (see para. 4.48), as appropriate.
2. Site area emergencies at facilities in threat category I or II involving a major decrease in the level of protection for those on the site and near the facility. Upon declaration of this class of emergency, actions shall be promptly taken to mitigate the consequences, to protect people on the site and to make preparations to take protective actions off the site if this becomes necessary.
3. Facility emergencies at facilities in threat category I, II or III involving a major decrease in the level of protection for people on the site. Upon declaration of this class of emergency, actions shall be promptly taken to mitigate the consequences and to protect people on the site. Emergencies in this class can never give rise to an off-site threat.
4. Alerts at facilities in threat category I, II or III involving an uncertain or significant decrease in the level of protection for the public or people on the site. Upon declaration of this class of emergency, actions shall be promptly taken to assess and mitigate the consequences and to increase the readiness of the on-site and off-site response organizations, as appropriate.
5. Other emergencies such as an uncontrolled source emergency involving the loss, theft or lack of control of a dangerous source, including the re-entry of a satellite containing such a source.

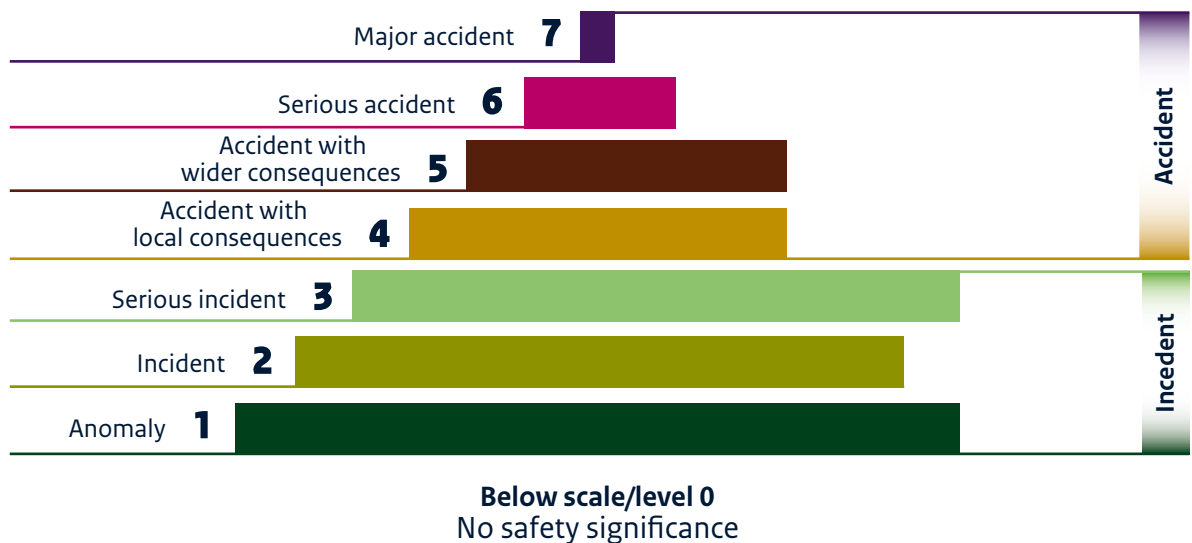
E. International Nuclear and Radiological Event Scale

De INES-schaal (International Nuclear and Radiological Event Scale, Internationale schaal van nucleaire gebeurtenissen) werd ingevoerd in 1990 door het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA), zodat er naar het publiek gecommuniceerd kon worden over de ernst van een nucleair ongeval. Uit de IAEA-folder over INES:

What is INES? INES is a tool for promptly communicating to the public in consistent terms the safety significance of reported nuclear and radiological incidents and accidents, excluding naturally occurring phenomena, such as radon. The scale can be applied to any event associated with nuclear facilities, as well as the transport, storage and use of radioactive material and radiation sources.

What is the purpose of the INES Scale? The primary purpose of the INES Scale is to facilitate communication and understanding between the technical community, the media and the public on the safety significance of events. The aim is to keep the public, as well as nuclear authorities, accurately informed on the occurrence and potential consequences of reported events.

How does INES operate? The scale was designed by an international group of experts first convened jointly in 1989 by the IAEA and the Nuclear Energy Agency of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD/NEA). Since then, the IAEA has overseen its development in cooperation with the OECD/NEA and with the support of more than 70 designated INES National Officers who officially represent the INES Member States in biennial technical meetings.

Deze publicatie is een uitgave van:

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

Oktober 2014